

‘Ik ben 9 jaar, maar met meer vlieguren’

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE CORNÉ VAN DER STELT

Generaties groeiden op met *De Film van Ome Willem*. Totdat hij ermee moest stoppen om plaats te maken voor Peter Jan Rens, die met zijn *Grote Meneer Kaktus Show* de nieuwe Willem Ruis moest worden. Edwin Rutten (74) blikt terug op wat hij heeft bereikt, maar zonder zichzelf in het centrum van de tijdbalk te plaatsen. ‘De grootste criminelen worden kleine jongetjes als ze tegenover me zitten.’

‘Dat Bach, Wagner of de Bijbel te zwaar zijn voor kinderen is onzin. Het gaat erom hoe het verteld wordt’

U

U komt aangescheurd met keiharde muziek. Waar bent u geweest?

‘Ik kom net van de sportschool, waar ik trouw twee keer per week te vinden ben. Ik heb niet de illusie dat ik me moet plaatsen voor het olympisch rolstoeldansen, maar ik wil wel functioneel blijven bewegen. Mijn sportjuf Tanja helpt me om mijn conditie op peil te houden. Inmiddels zijn we vijf jaar verder en loopt het super.’

Waarom heeft u persoonlijke begeleiding nodig?

‘Omdat ik anders gewoon niet ga. Zo simpel is het. Ik kan alleen in de muziek maathouden en zelfs dan moet ik nog opletten, dus met sporten is dat al helemaal het geval. Ik koop mijn discipline, letterlijk. We beginnen altijd met een potje fietsen, daarna een oefening die De Superman heet, waarbij ik een fladderend handdoekje om mijn nek doe. En we eindigen op dat klimapparaat, zo’n crosstrainer. Soms speelt onderin mijn rug het SI-gewricht op, maar toen ik laatst hoorde dat ook 28-jarigen daar last van kunnen hebben, was dat een uiterst geruststellende gedachte. Sporten is overigens het fijnst wanneer het weer klaar is.’

Binnenkort zult u toch een andere locatie moeten zoeken, want u gaat verhuizen.

‘Yep, na 19 jaar van een huis in Hilversum naar een appartement in Kijkduin. Helemaal bovenin, op 1300 meter van het strand. Op 1 en 2 juni gaan we over. Ik ben al heel vaak in mijn leven verhuisd en meestal was werk daar de aanleiding voor. Zo zijn mijn echtgenote Annett en ik ooit met onze noordelijke ziel naar Leeuwarden gegaan omdat ik minder wilde gaan doen, maar in plaats daarvan kreeg ik het drukker dan ooit. Toen zijn we weer naar Hilversum gekomen, lekker centraal en dicht bij het Mediapark. En nu dus Kijkduin. We hebben dat appartement al een paar jaar, maar gaan er nu pas wonen.’

Dat komt omdat Annett ernstig ziek werd...

‘Ik vind dat altijd een beetje precair onderwerp, omdat het niet over mezelf maar over een ander gaat. Bovendien blijven mensen in zoiets hangen als ze het lezen. Ik heb bijvoorbeeld een keer een radio-uitzending en een jazz-optreden afgezegd door een slijmbeursontsteking die zoveel pijn deed dat ik even niet meer wist waar ik het zoeken moest. Vervolgens vragen mensen maanden later nog hoe het met je gaat. Op Facebook zou ik meteen iedereen op de hoogte kunnen stellen, maar ik zit daar weinig op.’

Maar uw vrouw is inmiddels genezen verklaard, toch?

‘Nou en of! Ze heeft inmiddels alweer twee opera’s gezongen. Laat ik er dit over zeggen: ze was twee jaar geleden rond deze tijd ernstig ziek. Ze balanceerde op het randje. De operatie is goed afgelopen, maar werd gevolgd door een bloedvergiftiging. Haar daar in kritieke toestand op de intensive care te zien liggen was niet best. Veel mensen roepen dan altijd dat je moet knokken en vechten, maar ik blijf dat toch heel betrekkelijke begrippen vinden. Want als iemand doodgaat en men zegt dat hij of zij het gevecht verloren heeft... Heb je dan niet je best gedaan, of zo?’

Je kunt er op twee manieren in staan: direct denken hoe je je begrafenis regelt, of besluiten er alles aan te doen deze nog even uit te stellen...

‘Wat vooral belangrijk is, is dat je realistisch blijft. Annett en ik zijn door haar ziekte bijvoorbeeld heel praktisch gaan kijken hoe ons testament ook alweer in elkaar zat. Het is niet anders en zo staan wij beiden ook in het leven. Nadat we alles goed op papier hadden gezet, hebben we thuis een lekker flesje Grüner Veltliner opengetrokken en keken we samen naar bergetappes op tv, een Engelse detective of naar *Voetbal Inside*. We kunnen overigens net zo goed driekwart jaar geen druppel drinken en dan is het ook goed. Net als dat ik 25 jaar geleden mijn laatste sigaret opstak, terwijl ik daarvoor rookte als de duivel. Nu ik het er weer over heb, doet het me vooral denken aan dat je als roker blijkbaar geweldig snel went aan het feit dat het eigenlijk vreselijk vies is.’

Open deurtje: ziek worden brengt je nog dichter bij elkaar?

‘Ja, absoluut, klopt helemaal. Voor Annett zette ik alles opzij en het werk dat gedaan moest >

NIEUWE REVU ONTMOET EDWIN RUTTEN

Waar? Bij Rutten thuis, in Hilversum.
Wanneer? Vlak voordat het, na 19 jaar, zijn huis niet meer is. Meneer en mevrouw Rutten gaan onder de rook van Den Haag in Kijkduin wonen.
Verder nog wat? Voordat we onze eerste vraag kunnen stellen, zegt hij: ‘Ik heb geen zin in een braaf gesprek vol herhalingen. Leg mij maar eens flink op de grill.’

'Het is fantastisch als een Turk of Marokkaan zegt dat hij door mij Nederlands heeft leren praten. 'Dus je eerste zin was joepie de poepie? Nou, dat schiet dan lekker op!'

worden deed ik op mijn laptop naast haar ziekenhuisbed. Zij zou hetzelfde voor mij gedaan hebben. De hele dubbel-cd van *Het Weihnachtsoratorium* van Bach heb ik er geschreven. En dan ondertussen kijken hoe ze sliep. Dat is enorm samenbrengend. Dertig jaar geleden zag ik Annett en het was in één klap: boem, wat een vrouw!

En dus gaan jullie nu definitief de koffers pakken?

'Daar zijn we al mee bezig. Heerlijk, dat wonen in een appartement bij zee. En als het niks is, gaan we toch gewoon weer ergens anders wonen? Ook goed. Annett kan ook eindelijk verder met haar boek dat ze lang heeft moeten uitstellen. Ze is directeur van het Internationaal Vocalisten Concours, en een mezzosopraan die meer dan honderd operarollen heeft gezongen. Van Amsterdam tot Lyon en de Scala in Milaan en sinds kort als Officier in de orde van Oranje-Nassau, vanwege haar nationale en internationale betrokkenheid. Het boek geeft een kijkje achter de schermen bij al deze werkzaamheden en geeft een overzicht van alle zaken waar je in je werk tegenaan kunt lopen. Waarom werd die ene dirigent weggestuurd en hoe kun je je carrière maken of breken, dat soort dingen.'

U maakt muziek, maar het grote publiek kent u toch vooral als Ome Willem.

'Tja, het journaal denkt vaak dat ik dat hartstikke vervelend vind, maar dat is helemaal niet zo. En als ze zeggen dat ik er nooit meer vanaf kom, dan is dat omdat jullie journalisten er ook steeds weer over beginnen (lacht). We zijn in 1990 gestopt met *De Film van Ome Willem*. Volgens een hardnekkig gerucht omdat Peter Jan Rens, die bij de Vara de nieuwe Willem Ruis moest worden, in zijn contract had laten opnemen dat zijn kinderprogramma, *De Grote Meneer Kactus Show*, moest blijven bestaan. Dat ging ten koste van ons. Jammer, want het liep nog als een tiere-lier.'

Hoe vaak komt de naam Ome Willem vandaag de dag nog voorbij?

'Elke dag. Ik heb een Audi TT met open kap. Laat reed ik er thuis het pad mee af en liet een vrachtwagen voorgaan, toeterde de chauffeur meteen. Hij riep: "Hé, joepie de poepie!" Ik moet dan zo ongelooflijk lachen. Best gek dat zo'n vrachtwagenchauffeur me nog herkent. Ik hang toch echt niet elke ochtend met mijn kop in een emmertje botox. Blijkbaar heeft het programma dus toch impact gehad.'

Zijn het vaak dat soort types waar je het in eerste instantie niet van verwacht?

'Oh, ja! Die vrachtwagenchauffeur was nog niks vergeleken bij een vent die ik ooit in Groningen ontmoette. Ik trad er op met een goede vriend, jazzpianist Lex Jasper. Hij kent de stad goed, waardoor hij het café voor ons drankje na afloop uitkoos. "Er zijn op z'n minst zes mannen met bluffers in deze zaak," zei hij voordat we naar binnen gingen. En voor ik het wist, zat ik aan de bar met, wat later bleek, de meest beruchte Groningse crimineel. Ik hoefde echter nergens bang voor te zijn, want bij mij ontdeed hij meteen. Hij vond het namelijk zo leuk om een keertje met Ome Willem te kunnen praten. Die grote bobbel bij de schouder, dat zal die bluffer van hem zijn geweest, deed er niet toe. Hij had het alleen maar over zijn dochttertje Naomi en liet me allemaal foto's van haar zien. De grootste criminelen worden kleine jongetjes als ze tegenover me zitten. Hij kan misschien wel verkeerde dingen hebben gedaan, maar dat kun je nog wel een leuk gesprek met elkaar hebben.'

Dus dat heeft het u gebracht: in gesprek raken met een grote diversiteit aan mensen?

'Ik heb veel opgestoken van de grote, brede pluimage aan mensen die er in Nederland bestaat. Het is fantastisch als een Turk of Marokkaan tegen me zegt dat hij door mij Nederlands heeft leren praten. Waarop ik dan zeg: "Dus je eerste zin was joepie de poepie? Nou, dat schiet dan lekker op!" En dan lachen we samen. Of kinderen met het downsyndroom. Twee grote jongens van een jaar of 14 die soms buiten de groep staan, maar in *De Film van Ome Willem* gewoon tussen de andere kinderen werden gezet. Iedereen was er gelijk. Wij zijn statistisch in de meerderheid en heten daarom 'normaal', maar je vraagt je weleens af waar de normalen nu eigenlijk zitten. Door Ome Willem kwam ik op plekken waar je niet zo snel komt.'

Zoals?

'Van de kermis tot Carré, zullen we maar zeggen. In 1985 liep de kermis in Rotterdam heel slecht. Het was bloedheet en er kwam geen hond, dus belde de exploitant met de vraag of ik wilde komen. En dan alleen bij de kramen die een flinke duit bij hem in het zakje hadden gedaan, de andere attracties moest ik overslaan. Binnen de kortste keren was het een drukte van jewelste. De organisatie had een reclame- ➤

'Ik doe wat ik leuk vind en als dat niet lukt, kan ik altijd nog gaan werken. Ik heb nooit zo op de centen gezeten'

vliegtuigje ingehuurd met daarachter een grote banner met de tekst: 'Ome Willem is op de kermis.' Na afloop stapte ik bij de grote baas zijn woonwagen binnen die helemaal vol stond met veel te grote Louis Quinze-meubels, chaises longues, buffet met links een bruidsfoto, rechts een kind dat rondhuppelt. Als dank voor mijn komst haalde hij vanachter de televisie een dikke envelop met bijbehorende kwitantie vandaan die hij keurig in mijn handen drukte. Ik dacht: weet je wat, hiermee ga ik nu ter plekke even een jeugdtrauma oplossen.'

Hoe deed u dat?

'Door een grote hand met van die plastic muntjes voor de botsauto's te kopen. Ik heb vervolgens een uur lang in dat wagentje gezeten en stapte daarna met mijn rug half open weer in mijn eigen Peugeot 504. Alle kinderen wilden natuurlijk Ome Willem weleens te grazen nemen door keihard tegen me aan te knallen. Heerlijk! Ik had toen, op mijn 42ste, een uur lang kunnen doen waar ik als klein jongetje het

geld niet voor had. Zo heb ik ook eens tegelijk veertig delen van *Buck Danny*, een stripboek, gekocht. Als jong ventje had ik er het geld niet voor, nu gaan er twee verhuisdozen met strips de deur uit. Ik heb ze wel allemaal gelezen.'

Hebben uw partners u weleens een groot kind genoemd?

'Een groot kind is wat anders dan kinderlijk. Ik kan me goed verplaatsen in de tijd dat ik 4, 9 of 12 jaar oud was. Ze zeggen altijd dat je er een kern daarvan hebt bewaard en ik speelde het ook niet voor groter. Ik ben ook eigenlijk nog steeds 9 jaar, alleen dan met meer vliegreuen. Mijn echtgenote vindt dat ook leuk, want let wel: je bent niet gek, hè? Als mensen zeggen dat ik altijd zo vrolijk ben, dan zeg ik dat vrolijkheid alleen maar bestaat bij de gratie dat ik ook een mooie, genoeglijke melancholie heb. Alleen maar vrolijk zijn is zo niks. Ik ben happy om wat geweest is en heb niet de drang terug in de tijd te willen stappen. Op mijn zestiende hoorde ik ouderen roepen dat er vroeger nog gelachen werd. Hoezo, vroeger? Je moet jezelf nooit in het centrum van de tijdbalk plaatsen. Zo'n zeurende oudere zal ik nooit worden.'

Wat is wel een moeilijk moment geweest in uw carrière?

'De musical *Annie*. Albert Verlinde vroeg me daarvoor, terwijl ik nog nooit in mijn leven een

musical gedaan had. Nu moest ik ineens gaan dansen en dat was een flinke opgave. De eerste repetitie was in Focus Amsterdam, in een zaaltje met een plat dak dus het was er ook nog eens bloedheet. Toen ik thuiskwam, zei ik tegen Annett: "Dit wordt echt he-le-maal niks!" Die dansspasjes gingen me slecht af en ik was ook nog eens 10 kilo te zwaar. Toch wilde ik dat het me zou lukken, dus gooide ik me in een spijkerhard dieet en op den duur verheugde ik me zelfs op die dansscènes. Annett heeft me geholpen om een bepaalde noot te halen met de gouden zangtip om mijn tongrandjes tegen mijn bovenkiezen te drukken. Iets wat je automatisch al doet wanneer je 'ie' zegt. En voilà, ineens lukte het me wel. Ik heb dus in 198 voorstellingen 198 keer aan Annet gedacht bij die noot. Uiteindelijk behoort Annie tot de top 5 leuke dingen die ik in mijn leven gedaan heb. *Grâce à Albert.*'

Een mooie rol of product is voor u belangrijker dan geld verdienen?

'Ik heb nooit zo op de centen gezeten. Ik doe wat ik leuk vind en als dat niet lukt, kan ik altijd nog gaan werken. Ik keer de blik van tijd tot tijd graag naar binnen om te zien hoe het gaat en wat ik moet doen. Voor de cd *Der Ring Des Nibelungen* van Richard Wagner, waarbij ik vier opera's terugbracht tot twee platen, kreeg ik een gouden cd voor het aantal verkopen. Waanzinnig natuurlijk, maar het mailtje dat ik kreeg van een mevrouw waarin ze me bedankte voor de boeiende wijze waarop ik in het theater de *Mathäus Passion* uitvoerde voor kinderen heb ik liever dan duizend extra verkochte cd's. Een meisje van 9 bedankte me voor de leuke middag, terwijl ze vlak daarvoor iemand gekruisigd had zien worden! En het ging de hele tijd alleen maar over Bach en de *Bijbel*. Synthesizers, dansers of woorden als 'tof' en 'cool' liet ik achterwege. Volgend jaar ga ik er weer het theater mee in. Die complimentjes zijn een uitgesteld honorarium. Dat Bach, Wagner of de *Bijbel* te zwaar zijn voor kinderen is onzin. Het gaat erom hoe het verteld wordt. Ik probeer vooroordelen te overbruggen en ga fel in tegen opmerkingen dat door televisie of de iPad creativiteit gedood wordt. Dingen veranderen nu eenmaal met de tijd, dat is heel normaal. Ik bedoel: jij bent hier toch ook niet met de trekschuit gekomen, of wel?'

Wie was in uw jeugd een groot voorbeeld?

'Weet je wel hoe oud ik ben? Je krijgt al snel een oudemannenverhaal, hoor. Ken je Pierre Jansen? Nee? Dat bedoel ik dus. Hij was een hele lange, dunne bonenstaak met grote handen, die op zwart-wittelevisie te zien was, maar ook in

het Stedelijk Museum in Amsterdam waar we met de klas naartoe gingen toen ik een jaar of 10 was. Hij gaf er uitleg over schilderijen, maar ik heb er geen woord van onthouden. Het zal allemaal wel, dacht ik. De manier waarop hij erover sprak, de bezetenheid in zijn ogen, dat intrigeerde me veel meer.'

Deden uw ouders ook zulk bijzonder werk?

'Anja, mijn moeder, was een hele hippe dame die een vlinderbril droeg met van die kleurtjes erin, en die van gezelligheid hield. "Och jongen, geef jij de theepot nog een slinger, we zitten net zo gezellig," zei ze 's morgens. Waarna ik daarna op school zelf maar moest uitvogelen hoe ik mijn te laat komen oploste. Mijn vader Gerard was meer een filosofische vogel. Schrijver, schilder en filmregisseur, en ook iemand die op een dag bij koningin Wilhelmina aanklopte en vroeg of hij haar van dienst kon zijn. Dat resulteerde eerst in een functie als kapitein en later als haar jarenlange rechterhand en woordvoerder. In die rol heeft hij Beatrix en Margriet als kleine meisjes van dichtbij meegemaakt.'

Wat doe je met je bucketlist als je tijd korter wordt?

'Vroeger gooide ik mijn hengel uit om een visje binnen te halen, en keek ik of ik het in de pan wilde leggen of dat ik er nog een groter visje mee wilde proberen te scoren. Tegenwoordig wacht ik tot iemand bij mij een hengel naar binnen gooit en als ik de vangst leuk vind, hap ik toe. Dat zijn veel leuke dingen, maar als er morgen een verbod zou komen op werken dan vervel ik me nog geen dag. Ik heb nog voor honderd jaar aan boeken, dvd's en cd's liggen die ik wil door nemen, en als ik een uur lang dom naar buiten kijk om te zien hoe een krokus opkomt dan is dat ook goed. Mijn motto is: luisteren, lezen en liefhebben. Ik wil graag iets meegeven aan de volgende generatie. En als iemand denkt: zoals die Rutten het deed, ga ik het absoluut niet aanpakken, is het ook oké. Dan heb ik daarin toch weer een functie gehad.' ✖